

1. DOELSTELLINGEN VAN DE ARCHIEFWERKING

1.1 Algemene doelstellingen

Conform het beleidsplan is de algemene doelstelling van het eerste werkingsjaar gericht op de verkenning en het in kaart brengen van het terrein van de architectuurarchieven in Vlaanderen. Dit omvat het opstarten van het in kaart brengen van de bestaande architectuurarchieven, van de mogelijkheden voor acquisitie, bewaring en ontsluiting van archiefinstellingen alsook een eerste inventarisatie van onderzoek en onderwijs rondom architectuurarchieven. De realisatie van deze algemene doelstelling wordt ondersteund door een –nog op te richten- *Adviesraad architectuurarchieven Vlaanderen*. Het beoogde eindresultaat is het uittekenen van de structuur voor een 'Stafkaart architectuurarchieven Vlaanderen', die gedurende het volgende werkingsjaar zal worden ingevuld.

1.2 Specifieke doelstellingen

1.2.0 Definiëren van het veld van de archiefwerking

In nauwe samenspraak met de *Adviesraad architectuurarchieven Vlaanderen* zal worden begonnen met het definiëren van het veld van de archiefwerking. Wat wordt gerekend tot het veld van de architectuurarchieven en wat zijn eerder aanvullende bronnen voor architectuurhistorische studie? Welke documenten of elementen maken essentieel deel uit van het architecturale erfgoed in Vlaanderen? Welke categorieën van archieven zijn op dit ogenblik reeds goed bewaard en welke hebben geen duidelijke bestemming? Zijn er archieven uit bepaalde perioden die prioritair aandacht verdienen? Het formuleren van antwoorden op deze vragen is de eerste specifiek doelstelling.

De antwoorden zullen aanleiding geven tot drie profielen, die samen het veld van de archiefwerking beschrijven. Primo, zullen de antwoorden resulteren in een theoretisch profiel, waarin een inhoudelijke visie wordt ontwikkeld over de aard en het karakter van de te behandelen architectuurarchieven. Secundo, zal een tijdsprofiel worden opgesteld, waarin wordt aangegeven welke tijdsgewrichten bij voorkeur zullen worden onderzocht en behandeld. Tertio, zal gaandeweg een 'profiel van lacunes' worden opgesteld waarin wordt aangegeven welke categorieën archieven op dit ogenblik prioritair de aandacht verdienen van de archiefwerking gezien het bestaande Vlaamse landschap van architectuurarchieven en archiefinstellingen. Aan de hand van deze drie profielen zal het veld van archiefwerking worden afgebakend.

1.2.1 Bewustmaking rondom archiefwerking

De verkenning en het in kaart brengen van de problematiek van architectuurarchieven en archiefinstellingen in Vlaanderen wordt opgevat als een tweewegsproces. Enerzijds gaat de archiefwerking, vanuit haar expertise en kennis van het architectuurveld, gericht op zoek naar informatie. (zie 1.2.2-1.2.4) Anderzijds wordt een bewustmakingscampagne opgestart. Deze wil het thema van architectuurarchieven en archiefwerking aan de orde stellen en wordt tegelijkertijd beschouwd als een initiatief om reacties vanuit het brede veld los te weken. Het doel ervan is om ongekende architectuurarchieven en problematieken aan het licht te brengen. Het opzet van de bewustmakingscampagne zal breedvoerig zijn. Ze zal zowel gericht zijn op archiefbewaarders (archiefinstellingen, musea, scholen) als archiefhouders en -vormers (bouwheren, praktiserende architecten, instellingen, overheden) en archiefgebruikers (brede publiek, onderzoekers).

1.2.2 Opstarten van het in kaart brengen van architectuurarchieven en archiefinstellingen

Simultaan met de bekendmaking van de archiefwerking en de verwerking van de verwachte reacties hierop, worden door het VAI gerichte contacten gelegd met bestaande archiefinstellingen en andere archiefbewaarders. Het doel ervan omvat het in kaart brengen van de structuur, afbakening en de omvang van de bestaande architectuurarchieven. In dit eerste werkingsjaar wordt, in aansluiting op de definitie van het veld van de archiefwerking (1.2.0), van start gegaan met een eerste fase waarin belangrijke archiefinstellingen en grote archieven worden in kaart gebracht. In een volgende werkingsjaar zal dit worden aangevuld met kleinere en meer verspreide archieven.

1.2.3 In kaart brengen van bestaande methoden voor acquisitie, bewaring en ontsluiting

Met deze deeldoelstelling wordt beoogd om inzicht te verwerven in de bestaande methoden voor acquisitie, bewaring en ontsluiting binnen de grote archiefinstellingen die architectuurarchieven bewaren. Hier wordt in de eerste plaats gepeild naar de bestaande protocollen voor verwerving en de procedures die hiervoor ter beschikking zijn. Verder wordt hier nagegaan wat de kwalitatieve en kwantitatieve opslagcapaciteit is. Tenslotte wordt hier ook onderzocht welke methoden en procedures voor het ontsluiten van archieven reeds worden gebruikt.

Speciale aandacht wordt besteed aan de verschillende methoden van digitale ontsluiting van architectuurarchieven die reeds voor handen zijn. Hier wordt zowel gepeild naar de omvang en het karakter van de reeds digitaal ontsloten architectuurarchieven als naar de aangewende hardware en software en de methoden voor reproductie en beschrijving. Er wordt binnen deze doelstelling expliciet aansluiting gezocht bij de expertise die wordt ontwikkeld binnen het project van de archiefbank Vlaanderen.

Verder wordt onderzocht in welke mate de bestaande Vlaamse methoden voor acquisitie, bewaring en ontsluiting aansluiten bij internationale standaarden en procedures.

1.2.4 Opstarten van het inventariseren van de wijze waarop architectuurarchieven worden ingezet binnen onderzoek, onderwijs en werking van culturele instellingen

Een vijfde deeldoelstelling omvat de aanvang van het in kaart brengen van het onderzoek naar het architecturale erfgoed. Dit is op dit ogenblik zeer beperkt. Door de afdelingen kunstgeschiedenis en architectuur van de universiteiten, door de verschillende archiefinstellingen en musea en door enkele overheden wordt sporadisch onderzoek gevoerd. In de toekomst is het ook wenselijk dat onderzoekstaken worden opgenomen door de hogescholen (Sint-Lucas, Henry van de Velde-instituut). In het kader van het Bologna akkoord over de Europese hervormingen in het onderwijs, zullen zij hun onderzoek substantieel moeten uitbouwen. Het is wenselijk dat het architecturale erfgoed hierin een rol zou spelen. Bij enkele belangrijke instellingen en actoren zal worden gepeild naar de aard van het onderzoek dat zij voeren, naar de financiële, infrastructurele en inhoudelijke onderbouw van het onderzoek, naar de aanwezige onderzoekstradities en –expertises en naar de visie voor toekomstig onderzoek. Hier zal –ondermeer door concrete projecten (FWO)- worden gepeild naar de mogelijkheden en toekomstige pistes voor onderzoek naar nieuwe archieven.

Binnen deze deeldoelstelling wordt ook nagegaan op welke wijze architectuurarchieven worden ingezet in de werking van culturele instellingen (musea, culturele centra, ...).

Verder beoogt deze deeldoelstelling ook een peiling naar de wijze waarop de opbouw, het beheer en het gebruik van architectuurarchieven aan bod komt binnen het onderwijs. Hier wordt zowel gepeild naar de wijze waarop de archiefonderzoek aan bod komt binnen cursussen (architectuurgeschiedenis en –theorie, ontwerpen) aan de verschillende onderwijsinstellingen, als naar de wijze waarop opbouw, beheer en bewaring van archieven wordt aangeleerd aan een belangrijke groepen van archiefmakers: de architecten, binnenhuisarchitecten, stedenbouwkundigen....

In het eerste werkingsjaar wordt aangevangen met dit inventariseren van de wijze waarop architectuurarchieven worden ingezet binnen onderzoek, onderwijs en werking van culturele

instellingen, door middel van een zestal steekproeven. Deze zullen vooral worden uitgevoerd in grote culturele instellingen (2) en belangrijke onderzoeks- en onderwijsinstellingen (4). In een volgend werkingsjaar zullen deze steekproeven gericht worden aangevuld.

1.2.5 Synthese en kritische evaluatie van deeldoelstellingen: Opstellen van basisstructuur voor 'Stafkaart architectuurarchieven Vlaanderen'

De vorige deeldoelstellingen resulteren in het opstellen van de structuur van een 'Stafkaart architectuurarchieven Vlaanderen'. Deze structuur is een rapport waarin de resultaten van de hoger genoemde deeldoelstellingen worden samengebracht en kritisch geëvalueerd. Dit rapport komt tot stand in nauwe samenspraak met de *Adviesraad architectuurarchieven Vlaanderen*. Het biedt een eerste kritisch overzicht van de structuur van het landschap van de bestaande archiefinstellingen en architectuurarchieven in Vlaanderen. In een volgend werkingsjaar zal deze structuur worden gecompliceerd en ingevuld met meer gedetailleerde informatie. Dit zal na het tweede werkingsjaar resulteren in een *Stafkaart architectuurarchieven Vlaanderen*. Omwille van de specifieke historische opbouw van de architectuurarchieven zal deze stafkaart in een latere fase moeten worden vervolledigd met de federale architectuurarchieven en internationale architectuurarchieven die Vlaamse fondsen omvatten.

2. WIJZE WAAROP ALGEMENE EN SPECIFIEKE DOELSTELLINGEN WORDEN GEREALISEERD

2.1 Aanstellen personeel archiefwerking

Om de bovenstaande algemene en specifieke doelstellingen te realiseren, zal het personeelsbestand zo snel mogelijk worden uitgebreid met een archivaris/documentalist (m/v) en een polyvalente medewerker (m/v). De vacatures voor deze twee nieuwe medewerkers zijn uitgeschreven op 12 november 2003. De invulling ervan wordt verwacht tegen 1 februari 2004. Samen met de archiefcoördinator zullen deze twee nieuwe personeelsleden de archiefwerking verzorgen en zullen zij gerichte acties ondernemen om de doelstellingen te verwezenlijken. In wat volgt worden deze acties opgesomd onder de titel van de gerelateerde doelstelling.

2.2 Gerichte acties / Projecten

Doelstelling: Definiëren van het veld van de archiefwerking (Cf. 1.2.0)	
Actie 1: Samenstellen Adviesraad architectuurarchieven Vlaanderen	Timing
Samenstelling	januari 2004
Samenkomsten adviesraad	maart, juni en september 2004
Actie 2: Opstellen theoretisch profiel voor archiefwerking	Timing
Voorbereiding	januari tot maart 2004
Discussie binnen adviesraad	maart, juni 2004
Uitschrijven inhoudelijk profiel	december 2004
Actie 3: Opstellen tijdsprofiel voor archiefwerking	Timing
Voorbereiding	januari tot maart 2004
Discussie binnen adviesraad	maart, juni 2004
Uitschrijven inhoudelijk profiel	december 2004
Actie 4: Opstellen 'profiel van lacunes' voor archiefwerking	Timing
Voorbereiding	januari tot maart 2004
Discussie binnen adviesraad	juni, september 2004
Uitschrijven inhoudelijk profiel	december 2004
Eindresultaat	
Een rapport waarin de drie profielen zijn uitgeschreven.	
Beoogde effecten	
Afbakenen van het veld van de archiefwerking	

Doelstelling: Bewustmaking rondom archiefwerking (Cf. 1.2.1)	
Actie 5: folder archiefwerking	Timing
ontwikkelen	januari tot maart 2004
publicatie	april 2004
Eindresultaat	
Folder (Nederlands/Engels) waarin het bekendmaken van het bestaan, het karakter en de algemene doelstellingen van de	

archiefwerking worden verduidelijkt. Deze folder zal ook een oproep omvatten om architectuurarchieven of prangende thema's omtrent archieven kenbaar te maken.	
Actie 6: aanwezigheid publieksmanifestatie	Timing
Erfgoeddag	18 april 2004
Dag van de architectuur	oktober 2004
Eindresultaat	
Presentatiestand en verspreiding van folders omtrent archiefwerking Eventueel aangevuld met lezing omtrent thema van manifestatie en de relatie tot Vlaamse architectuurarchieven	
Actie 7: Ontwikkeling deel-website	Timing
	Begin 2004
Eindresultaat	
Deel-website waarop de archiefwerking wordt bekendgemaakt en waarop verbindingen worden gelegd naar bestaande websites van archiefinstellingen.	
Beoogde effecten	
Bewustmaking van opstart archiefwerking en belang van architectuurarchieven. Losweken van reacties omtrent architectuurarchieven vanuit het brede veld.	

Doelstelling: Opstarten van inventariseren van architectuurarchieven en archiefinstellingen (Cf. 1.2.2)	
Actie 8: interviews door archivaris/documentalist en archief-coördinator	Timing
	februari 2004 tot juli 2004
Actie 9: prospectieve plaatsbezoeken	Timing
	juni tot september 2004
Actie 10: verificatie van bestaande informatie omtrent architectuurarchieven	Timing
	juni tot september 2004
Beoogde effecten	
Eerste inzicht in de karakteristieken van de grote architectuurarchieven en belangrijke archiefinstellingen.	

Doelstelling: In kaart brengen van bestaande mogelijkheden voor acquisitie, bewaring en ontsluiting (Cf. 1.2.3)	
Actie 11: interviews door archivaris/documentalist	Timing
	februari tot september 2004
Actie 12: prospectieve plaatsbezoeken door archivaris/documentalist	
	juni tot september 2004

Actie 13: opzetten 'testcase' met archiefinstellingen (bijvoorbeeld rondom het neerleggen of digitaliseren van nieuwe archiefstukken)	
archivaris/documentalist	augustus tot november 2004
Actie 14: uittesten van opname van architectuurdata in archiefbank Vlaanderen	
archivaris/documentalist	augustus tot december 2004
Eindresultaat van acties 11 tot 14	
Rapport omtrent de bestaande procedures, methoden en expertise in verband met acquisitie, bewaring en ontsluiting van architectuurarchieven binnen enkele grote archiefinstellingen.	
Beoogde effecten	
Inzicht verwerven in de bestaande procedures, methoden en expertise in verband met acquisitie, bewaring en ontsluiting van architectuurarchieven en kritische evaluatie van de wijze waarop deze aansluiten bij internationale standaarden en procedures.	

Doelstelling: Opstarten van het inventariseren van de wijze waarop architectuurarchieven worden ingezet binnen onderzoek, onderwijs en werking van culturele instellingen (Cf. 1.2.5)	
Actie 15: interviews/steekproeven door archief-coördinator	Timing
onderzoeksgroepen (2)	maart tot november 2004
Onderwijsinstellingen (2)	
Culturele instellingen (diensten monumentenzorg, musea, ...) (2)	
Actie 16: opzetten van een testcase rondom onderzoek	
FWO project	Opstellen en indienen aanvraag januari 2004 Testcase vanaf augustus 2004
Eindresultaat	
Testcase omtrent archiefonderzoek. Verslag van steekproeven omtrent de aanwending van architectuurarchieven binnen onderzoek, onderwijs en werking van culturele instellingen.	
Beoogde effecten	
Eerste inzicht verwerven betreffende de bestaande en mogelijke inzet van architectuurarchieven binnen onderzoek, onderwijs en werking van culturele instellingen	

Doelstelling: Synthese en kritische evaluatie van vorige deeldoelstellingen: Opstellen van basisstructuur voor 'Stafkaart architectuurarchieven Vlaanderen' (Cf.1.2.5)	
Actie 17: Opstellen van basisstructuur voor 'Stafkaart architectuurarchieven Vlaanderen'	Timing
Archiefcoördinator en archivaris/documentalist	September tot december 2004
Administratief medewerker	
Eindresultaat	
Eerste overzicht van structuur van het landschap van architectuurarchieven en kritisch evaluatie tegen de achtergrond van internationale ontwikkelingen.	
Beoogde effecten	
Hoofddoelstelling: Eerste structuur brengen en kritisch inzicht verwerven in het terrein van de architectuurarchieven in Vlaanderen.	Structuur wordt in een volgend werkingsjaar gecomplementeerd en ingevuld. Op basis hiervan worden opties en perspectieven voor de toekomstige werking geformuleerd.

3. SAMENVATTENDE TABEL ACTIVITEITENPROGRAMMA WERKINGSJAAR 2004 (met aanduiding van prioriteiten 1 = hoogste prioriteit, 4 = laagste prioriteit)

Doelstelling: Definiëren van het veld van de archiefwerking (Cf. 1.2.0)	
Actie 1: Samenstellen adviesraad	1
Actie 2: Opstellen inhoudelijk profiel	1
Actie 3: Opstellen tijdsprofiel	1
Actie 4: Opstellen profiel van lacunes	1
Doelstelling: Bewustmaking rondom opstart archiefwerking (Cf. 1.2.1)	
Actie 5: folder archiefwerking	1
Actie 6: aanwezigheid publieksmanifestatie	1
Actie 7: Ontwikkeling deel website	1
Doelstelling: Opstarten inventariseren architectuurarchieven en instellingen (Cf. 1.2.2)	
Actie 8: interviews archivaris en archiefcoördinator	1
Actie 9: prospectieve plaatsbezoeken	4
Actie 10: verificatie van bestaande informatie	3
Doelstelling: In kaart brengen van bestaande mogelijkheden voor acquisitie, bewaring en ontsluiting (Cf. 1.2.3)	
Actie 11: interviews door archivaris/documentalist	1
Actie 12: prospectieve plaatsbezoeken door archivaris/documentalist	4
Actie 13: opzetten 'testcase' met archiefinstellingen (bijvoorbeeld rondom het neerleggen of digitaliseren)	2
Actie 14: Uittesten van opname architectuurdata archiefbank Vlaanderen	2
Doelstelling: Opstarten inventariseren van inzet architectuurarchieven binnen onderzoek, onderwijs en werking van culturele instellingen (Cf. 1.2.4)	
Actie 15: 6 steekproeven door archiefcoördinator	2
Actie 16: opzetten van een testcase rondom onderzoek	2
Doelstelling: Synthese en kritische evaluatie van vorige deeldoelstellingen: Opstellen van basisstructuur voor 'Stafkaart architectuurarchieven Vlaanderen' (Cf.1.2.5)	
Actie 17: Opstellen van basisstructuur voor 'Stafkaart architectuurarchieven Vlaanderen'	1

BEGROTING 2004
ARCHIEFWERKING MET BETREKKING TOT HET ARCHITECTURALE ERFGOED

INKOMSTEN	
overdracht toelage Vlaamse Gemeenschap 2003	138.394,00
toelage Vlaamse Gemeenschap 2004	180.000,00
FWO projectsubsidie (aanvraag feb.2004/aanvang juli 2004)	
50% van 100.000	50.000,00
TOTAAL €	368.394,00
UITGAVEN	
variabele kosten activiteiten en archiefcoördinatie	
bewustmakingscampagne archiefwerking	
folder (ontwikkeling, productie en verspreiding)	10.000,00
presentatiestand	6.200,00
publiekswerking	35.000,00
website deelsites op de VAI site	
websiteontwikkeling	7.500,00
aanvullen website door externe of free lance	3.000,00
rapport structuur 'stafkaart architectuurarchieven vlaanderen'	2.200,00
Test-case archiefneerlegging	12.000,00
Test-case onderzoek (FWO project vanaf juli 2004)	20.000,00
IT aankoop en onderhoud	7.000,00
Werking Adviesraad architectuurarchieven Vlaanderen	9.000,00
prospectie	5.000,00
verplaatsingskosten	3.394,00
Vaste Kosten	
personeelskosten	
archiefcoördinator	69.631,00
archivaris/documentalist	60.000,00
wetenschappelijk medewerker FWO project (vanaf juli 2004)	30.000,00
administratief medewerker	20.000,00
samenwerking VAI personeel	10.000,00
voorziening sociaal passief	30.000,00
huisvesting	8.000,00
kantoor/administratie	4.469,00
reservevorming	16.000,00
TOTAAL €	368.394,00

